

Č.p. 4 - UNGELT

UNGELT - DETAIL ARKÝŘE

DŮM Č.P. 1

PASÁŽ DOMU Č.P. 1

(prodávání této soli v režii města). Původně pozdně gotický dům, byl barokně upraven a v 1. pol. 19. stol. nově restaurován. Je průchozí s původním průjezdem do dnešní ulice Štechovy.

Slánská radnice, **čp. 3**, stojí v místech dřívější radnice, kterou daroval městu Slanému 23. června 1378 císař a král Karel IV. K účelu jejího vystavění věnoval slánské obci dům, který mu připadl právem od úmrtí po měšťanu Lukášovi. Darování učinil s výslovným nařízením, aby si město tento dům upravilo na radnici. Původní budova byla jednopatrová, s vysokým stupňovitým štítem, s okny a s vysokou hranolovitou věží, čtvercového půdorysu, stejné výšky jako je věž nyníější a s pavlačí. Věž měla cibulovitou střechu s makovicí ozdobenou hvězdou. Ve výši prvního patra byl umístěn čtyřladvacetihodinový orloj, připomínající orloj pražský. Roku 1751 dal Michal Bořita hrabě z Martinic postavit na místě staré radnice budovu novou, ale ta při požáru 2. srpna 1795 úplně shořela. V letech 1795 - 96 byla obcí vystavěna radnice nová a byla vybavena věžními hodinami se dvěma železnými ciferníky, nad kterými byly umístěny dva cimbály. Další větší úpravy se slánská radnice dočkala roku 1890, kdy ji do dnešní podoby v renesančním

slohu upravit slánský architekt Rudolf Štech. Věž je vysoká 43 metrů, rozvržená do dvou pater. Poslední restaurátorské úpravy slánské radnice provedla firma Obnova památek V. Sedláček Hostouň v letech 1996 - 1997. Nárožní dům **čp. 1** v průběhu staletí hostil ve svých zdech řadu významných hostů. Ve dnech 29. - 30. října 1619 hostil také „zimního krále“ Fridricha Falckého. Takzvaný Panský dům se ale brzy stal domem Vrchnostenským, protože jej s jiným jménem obce po bělohorských událostech získal Jaroslav Bořita hrabě z Martinic, nejprve roku 1623 do zástavy a roku 1638 do vlastnictví. Vrchnostenským domem zůstal i za vlády Clam Martiniců až do roku 1870, kdy byl vrácen obci. Dům čp. 1 byl nově postaven roku 1629 a znovu přestavován v roce 1687 a 1750. V současné době byla rekonstruována krásná původní pasáž, kterou byl dům průchozí a průjezdný do dvora sousedního martinického pivovaru.

Předposledním domem naší procházky kolem slánského náměstí je dům Novodomský **čp. 86**, podle erbovní rodiny Novodomských ze Šimberka, která jej vlastnila od první poloviny 15. stol. Náhrobní deska rodu Šimberků je zasazena při zdi děkanského kostela sv. Gotharda ve Slaném. Posledním domem, je dům **čp. 87**, který sloužil zhruba od poloviny 16. stol. do počátku století 17. rovněž jako zájezdní hostinec. Podloubí, kterým lze projít na slánské náměstí bylo v tomto domě vybudováno ve 40. letech 20. stol.

INFOCENTRUM SLANÝ
Masarykovo nám. 159, Slaný
tel.: 312 523 448
e-mail: infocentrum@slansko.cz

155 • Zdravotní záchranná služba
150 • Hasiči
158 • Policie
156 • Městská policie

Vydalo Infocentrum Slaný – 2006 • www.infocentrum.slansko.cz
text: L. Dobner a V. Švajcar. Upravil A. Leopold a Infocentrum Slaný.
© foto P. Vychodil © grafická úprava M. Donát

KRÁLOVSKÉ
MĚSTO **Slaný**

POHLED Z RADNICE

6. KULTURNĚ HISTORICKÉ PUTOVÁNÍ

Historickým centrem a srdcem města Slaného je Masarykovo náměstí o rozloze 1 hektaru 35 arů a 13 m². Zažilo stovky světských i církevních slavností, přijímalo zástupy lidu při manifestacích a zvučelo jejich jásotem ve velkých dnech historie města a českého národa. Pamatuje velkolepé návštěvy panovníků a urozeného panstva, sročení vojenských sborů všech možných armád i poselstva spřátelených měst. V roce 1425 bylo ozářeno ohněm hranic masných krámů, na kterých vítězní husité tábořské strany po dlouhém obléhání upálili velkou část obránců města.

Uprostřed náměstí stával pranýř a další prostředky tehdejší justice (trdlice, koš a kruh s řetězy). Trest nejvyšší zde byl odbytý mečem na popravišti, vždy pro tento účel postaveném. Poslední veřejná poprava se zde konala 1. září 1656. V roce 1681 byl na náměstí postaven morový sloup sv. Trojice, který byl ale v roce 1920 stržen a rozbit.

NASVÍCENÝ DETAIL KAŠNY

SLÁNSKO
6.

kulturně
historické
putování
SLÁNSKEM

SLÁNSKÉ NÁMĚSTÍ

HUSITSKÉ SLAVNOSTI NA NÁMĚSTÍ

ROHOVÝ DŮM Č. P. 110

KAŠNA NA NÁMĚSTÍ

KOROUHEV
Z VELVARSKÉ BRÁNY

VELVARSKÁ BRÁNA

BUDOVA MĚSTSKÉHO ÚŘADU

PODLoubÍ BUDOVY
Č. P. 159

ARKÝŘ DOMU Č. P. 9

Původní kruhová kašna z 1529, byla koncem 16. stol. přestavěna. Nová kašna zde byla postavena až roku 1825. Do dnešní podoby vystavěl slánskou kašnu sochař Wurzel v roce 1873. V roce 2006 došlo k její rozsáhlé opravě.

Tři kříže z čedičových kvádrů na ploše náměstí připomínají místa hranice, kde byli při dobytí města spojenými husitskými vojsky v dubnu 1425 upáleni purkmistr, konšel a obránci města.

Socha prvního prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka byla na slánském náměstí odhalena 28. října 2000. Vznikla v dílnách akademických sochařů Miroslava Pangráce a Františka Radvana a kovolice Petra Dvořáka.

Vyprávění o domech lemujících slánské náměstí začneme v jeho západní části rohovým domem **čp. 110**. Dům patřil v 15. a 16. stol. slánské erbovní rodině Novodomských ze Šimberka. Na domě je zajímavý arkýř s reliéfy portrétů významných českých osobností: např. Jana Žižky, Jana Husa, Karla IV. V sousedním domě **čp. 111** žil v letech 1872-73 básník a spisovatel Svatopluk Čech a napsal zde báseň Adamité. V místech **čp. 114**, stávaly ve středověku domy dva, které byly zbořeny a na jejich místě byla vystavěna budova sloužící

Krajskému úřadu. V roce 2000 byl chátrající objekt od města vykoupen a do konce roku 2002 novými majiteli přestavěn v reprezentační ubytovací, restaurační a kulturně společenské zařízení.

Přejdeme ulici Dominika Kynského a okolo domu **čp. 135**. se starobydou lékárnou „U orla“ pokračujeme k **čp. 136**, budově městského úřadu, stojící v místech dvou středověkých domů. Přední měl jako jediný dům na náměstí podloubí. V letech 1873-1948 zde sídlila slánská Občanská záložna. V dubnu 1950 získala objekt správa MěNV. Městský úřad sousedí svým zadním traktem s Velvarskou bránou (**čp. 137**), respektive s gotickou věží původní dvojité brány, postavené na místě staré brány v letech 1460 – 63. Věž brány je vysoká 38 m. V prostorách Velvarská brány je umístěna expozice fortifikace města.

Nárožní dům **čp. 138** zdobí krásné sluneční hodiny. V místech dnešního **čp. 1004**, stávaly od středověku domy dva – čp. 143 a 144. Dům čp. 144 byl dlouhá léta domem obecním a své prvopočátky zde měla Hudební škola, Zimní

hospodářská škola, knihovna a vlastivědné muzeum. Oba domy byly zbořeny v roce 1925 a na jejich místě vyrostla budova nové pošty, která začala pracovat 15. června 1928.

Největší stavební změny zaznamenala východní strana náměstí. Po přejití uličky Fričovy stojíme před budovou bývalého hotelu Pošta (nyní budova MěÚ). Na parcele tohoto domu s **čp. 160** stávaly ve středověku tři domy. Potom zde Jiří Adam II. Bořita, hrabě z Martinic (synovec Bernarda Ignáce Bořity z Martinic) nechal postavit hospodu. Budova Vlastivědného muzea **čp. 159** byla postavena na prázdném místě po domech zničených ve třicetileté válce. Roku 1660 byla postavena kolej piaristů, založená Bernardem Ignácem Bořitou hrabětem z Martinic 1. července 1658. Kolej piaristů s kaplí Zasnoubení P. Marie sloužila výuce slánské a mimoslánské mládeže až do května 1939, kdy se gymnázium přestěhovalo do nové budovy na dnešním Smetanově náměstí. Levé křídlo piaristické koleje bylo v letech 1846 – 1877 prvním stálým divadelním stánkem slánských ochotníků. Od roku 1940 se do budovy přestěhovalo vlastivědné muzeum, v roce 1960 městská knihovna, dnešní Knihovna Václava Štecha a má zde sídlo

Infocentrum Slaný. V roce 1997 bylo v zadním traktu budovy vybudováno a otevřeno nové městské kino.

Jednopatrový dům **čp. 9** je vystavěn v barokním slohu s dochovaným arkýřem z konce 16. stol. Do dnešní podoby byl upraven na konci 18. stol. Je zdobený renesančním portálem, arkýřem a ornamentikou. Arkýř, původně renesanční, přestaven v baroku (voluty pod okny), plastika medvěda s datací 1779. Vchodový portál v kartuši, právozářný znak. „U černého koně“ - dům **čp. 8** patřil mezi tři vyhlášené zájezdní hostince na slánském náměstí. Je zde zachovaná rumpálová studna.

Roku 1630 prodal dům **čp. 7** (opuštěný emigranty z rodu Sixta z Ottersdorfu) smečenský hrabě Jaroslav Bořita svému regentu Zachariáši Vejdovi z Bezděkova. Zdobí ho barokní reliéf Immaculaty (Madony, stojící na zeměkouli ovínuté hadem a v ruce držící lilii). V tomto domě bydleli první Piaristé, kteří byli povoláni v roce 1658 do Slaného.

Starobylý Ungelt, dům **čp. 4** - v roce 1377 dostalo Slaný za půjčku panovníkovi ungelt (dávku ze soli) a úřad šrotěřství

SOCHA
T. G. MASARYKA

DŮM Č. P. 114

NÁROŽNÍ DŮM - Č. P. 138

SLUNEČNÍ HODINY
- Č. P. 138

VLASTIVĚDNÉ MUZEUM

POHLED
DO VINAŘICKÉHO
ULICERELIEF
IMMACULATY

SLÁNSKÁ RADNICE

DETAIL ARKÝŘE

